

Амаль два мільёны гектараў – пад аховай

У наступным годзе з'явіцца новы закзнік рэспубліканскага значэння

Вераніка ШЫДЛОЎСКАЯ

Магутныя лясы, празрыстыя рэкі і азёры, стракатыя дзікатраўныя лугі і таямнічыя балоты, рэдкія віды жывёльнага і расліннага свету – неверагодная прырода даўно стала візітнай карткай і гонарам нашай краіны. Белавежская пушча, Бярэзінскі біясферны запаведнік, Прыпяцкі і Нарачанскі нацпаркі, Браслаўскія азёры – усе гэтыя маляўнічыя куткі з'яўляюцца нашым нацыянальным здабыткам і маюць вялікі турыстычны патэнцыял. Каб захаваць іх у натуральным стане, а таксама забяспечыць экалагічную стабільнасць, створаны асабліва ахоўныя прыродныя тэрыторыі (ААПТ).

Сёння сістэма ААПТ у краіне налічвае 1361 аб'ект: Бярэзінскі біясферны запаведнік, чатыры нацыянальныя паркі, шматлікія маляўнічыя рэспубліканскія і мясцовыя заказнікі і помнікі прыроды. Агульная плошча тэрыторый складае каля 1,9 млн га. Найбольшая плошча ААПТ прыходзіцца на Брэсцкую, Віцебскую і Гомельскую вобласці – 1,2 млн га.

– Самы эфектыўны механізм захавання біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці – фарміраванне і забеспячэнне ўстойлівага функцыянавання ААПТ. У той жа час гэта ўжо перастае разглядацца выключна як інструмент кансервацыі прыроды. Вялікае значэнне набывае комплексны экасістэмны падыход, пры якім ААПТ становяцца цэнтрам устойлівага развіцця па забеспячэнні захавання біялагічнай разнастайнасці, – адзначае **намеснік начальніка ўпраўлення біялагічнай і ландшафтнай разнастайнасці Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэй КАСЦЮК**.

Развіццё сістэмы ААПТ працягваецца. У 2027 годзе прадугледжана стварэнне новага заказніка рэспубліканскага значэння, які аб'яднае астравы на тэрыторыі Бялыніцкага раёна Магілёўскай і Крупскага раёна Мінскай абласцей. Яго плошча складзе каля 5,8 тыс. га. Акрамя таго, запланавана пераўтварэнне 6 заказнікаў і 39 помнікаў прыроды рэспубліканскага значэння.

АБАВЯЗАК КОЖНАГА

ААПТ застаюцца не толькі аб'ектамі аховы, але і часткай турыстычнай інфраструктуры. У Беларусі абсталявана больш за 300 экалагічных маршрутаў і сцежак, траціна з іх размешчана на ААПТ. Летась гэтыя куткі прыроды наведалі больш за 400 тысяч чалавек, практычна палова з якіх замежныя турысты.

– Экатурызм з'яўляецца важным кірункам развіцця рэгіёнаў, які дазваляе ім, захоўваючы прыроду, павышаць свой дабрабыт, спрыяць прытоку інвестыцый і росту ўзроўню жыцця, перш за ўсё вясковых жыхароў, – каментуе **генеральны дырэктар Навукова-практычнага цэнтра Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі па біярэсурсах Аляксандр ЧАЙКОЎСКІ**.

Адным з самых папулярных экатурыстычных куткоў Беларусі з'яўляецца Нацыянальны парк «Белавежская пушча», які ўваходзіць у спіс Сусветнай спадчыны ЮНЕСКА. Тут сустракаецца 59 відаў млекакормячых, больш за 250 відаў птушак, расце звыш 1000 відаў раслін, у тым ліку ўключаных у Чырвоную кнігу Беларусі.

Турыстычная дзейнасць павінна ажыццяўляцца ў межах дапушчальных рэкрэацыйных нагрузак, якія вызначаюцца на падставе навуковых абгрунтаванняў пры аб'яўленні або пераўтварэнні ААПТ. Андрэй Касцюкадзначыў, што адзін са спосабаў знізіць нагрузку на прыроду – арганізаваць турыстычныя патокі і накіроўваць групы па спецыяльна падрыхтаваных маршрутах.

– У Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь дакладна рэгламентавана, што ахова навакольнага асяроддзя, беражлівыя адносіны да прыродных рэсурсаў – абавязак кожнага жыхара краіны. Важна разумець, што шкода навакольнаму асяроддзю на ААПТ кампенсуецца асобай, якая яе зрабіла, добраахвотна альбо ў судовым парадку, – звяртае ўвагу **старшы пракурор упраўлення па наглядзе ў сферах экалогіі і землекарыстання Генеральнай пракуратуры Беларусі Іна ДЗЕРМАН**.

За парушэнне ўстаноўленага рэжыму аховы і выкарыстання ААПТ прадугледжана адміністрацыйная і крымінальная адказнасць. Сярод забароненых дзеянняў – скід сцёкавыхвод, мыйка механічных транспартных сродкаў, выпальванне сухой расліннасці, а таксама несанкцыянаваная ўстаноўка палатак, стаянка транспартных сродкаў і раскладанне вогнішчаў. Штрафы могуць складаць ад 20 да 500 базавых велічынь, а за наўмыснае знішчэнне або пашкоджанне каштоўных прыродных комплексаў прадугледжана пазбаўленне волі да трох гадоў.

Аднак нават самая падрабязная сістэма правіл і кантролю не зможа замяніць адказнае стаўленне саміх наведвальнікаў. Паставіць інспектара за кожным дрэвам і каля кожнага вадаёма немагчыма. Аляксандр Чайкоўскі звярнуў увагу, што трэба быць сумленнымі і не забывацца пра належныя паводзіны ў гэтых унікальных прыродных кутках. Каб захаваць іх для нашчадкаў, варта памятаць словы кіраўніка дзяржавы: «Прырода – гэта дар божа, мы яго павінны захаваць і яшчэ ў лепшым стане перадаць сваім дзецям і ўнукам».

Фота Анатолія ДРЫБАСА